

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Коритько Т.Ю.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та аудиту,
Донбаський державний педагогічний університет*

ВИДИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

В сучасних умовах стійкий розвиток територіальної громади, більшою мірою, визначається ефективністю фінансово-кредитних відносин і багато в чому обумовлено фінансовою стійкістю і забезпеченістю суб'єктів територіального відтворення. Між стійким розвитком територіальної громади і його фінансовою стійкістю спостерігається тісний взаємозв'язок, оскільки стан місцевих фінансів безпосередньо залежить від рівня розвитку економіки – основна частина власних доходів формується за рахунок податкових надходжень (податок на доходи фізичних осіб, земельний податок та ін.) і соціальної сфери – основні витрати розподіляються відповідно до питань місцевого значення на зміст соціальної інфраструктури. Тому, особливе місце в системі дослідження стійкого розвитку територіальної громади займає забезпечення її фінансової стійкості.

Отже, забезпечення стійкості територіальної громади включає в себе:

- 1) стабілізацію економіки в якості відправної точки переходу до приведення її у стійкий рівноважний стан;
- 2) довгострокову динамічну рівновагу системи за рахунок досягнення рівноважної залежності між доходами та видатками;
- 3) стійкий розвиток продовж довгострокового періоду, який засновано на взаємодії економічного, екологічного та соціального елементів.

Виходячи з цього територіальні громади слід розглядати як соціально-економічну систему, яка характеризується комплексною взаємодією елементів, що розташовані на значній території та вимагають для свого розвитку суттєвих витрат ресурсів і часу.

Таким чином, під стійкістю територіальної громади слід розуміти її здатність стабільно функціонувати і розвиватися в довгостроковій перспективі та протистояти впливу внутрішнього середовища за рахунок використання внутрісистемних чинників розвитку і таких, що поступають із зовнішнього середовища (систем вищого порядку і паралельних систем) по «відкритих» каналах.

При дослідженні стійкості територіальної громади класифікація має велике значення, оскільки дозволяє проводити більш глибокий аналіз (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація видів стійкості територіальної громади

Ознака	Вид
залежно від співвідношення запасів і джерел їх формування [1]	– абсолютну;
	– нормальну;
	– нестійку;
	– кризову
з позицій часу утворення [2]	– ретроспективну;
	– поточну;
	– прогнозовану;
	– перспективу;
з позицій системності [3; 4; 5]	– стратегічну;
	– виробничо-технічну;
	– фінансово-економічну;
	– техніко-технологічну;
	– соціально-організаційну;
	– фінансово-економічну

Проведене дослідження виявило, що наведену класифікацію видів стійкості слід доповнити такою ознакою, як напрямок розвитку територіальної громади. Дана ознака включає наступні види стійкості:

– бюджетна стійкість являє собою можливість реалізації всіх планів та програм навіть в умовах негативних змін бюджетного законодавства, стягнення податків та інше;

– соціальна стійкість характеризує здатність підсистеми оптимально використовувати свій потенціал, пристосовувати його до вимог зовнішнього та внутрішнього середовища протистояти деструктивним впливам;

– фінансова стійкість характеризує здатність територіальної громади функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх доходів а видатків в мінливому середовищі, що гарантує постійну платоспроможність і інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику;

– економічна стійкість характеризує здатність системи до забезпечення економічного розвитку та ефективного використання накопиченого економічного потенціалу;

– інвестиційно-інноваційна стійкість характеризує здатність підсистеми здійснювати фінансування розширеного відтворення економіки територіальної громади.

Слід відмітити, що на рівні територіальної громади стійкість визначається:

– вирівнюванням рівня розвитку територіальної громади в короткостроковому періоді в умовах кризи за рахунок комплексного територіального розвитком;

– збереженням природно-кліматичного, туристсько-рекреаційного потенціалу території, який виступає основою розвитку і функціонування

туристичної і санаторно-курортної індустрії, які в умовах кризових потрясінь можуть стати основою подальшого розвитку територіальної громади;

– збалансованістю використання земельних ресурсів. Так, в сільському господарстві за заданих кліматичних умов повинен дотримуватися баланс між рослинництвом і тваринництвом, що в умовах нестабільності дозволить зберегти замкнутість циклу постачання кормів тварин, сировини для комбікормових заводів. Одним з напрямів підвищення стійкості є раціональний розподіл земельних ресурсів між сільським господарством і промисловістю, іншими галузями;

– політичною стабільністю, що забезпечується створенням умов для розвитку цивільного суспільства і демократичного управління;

– досконалою нормативною правовою базою як основою формальних правил у всіх сферах діяльності і галузях, що здійснюють безпосередній вплив на рух чинників розвитку територіальної громади;

– галузевою диверсифікацією економіки, що дозволяє зберігати стійкість територіальної громади (при спаді в одних галузях, інші зберігають стабільність, знижують ризик зростання безробіття і скорочення податкових надходжень до бюджету);

– збалансованістю виробничої і невиробничої сфери;

– стабільним відтворенням чинників виробництва (трудових ресурсів, капіталу, землі, підприємницьких здібностей);

– підвищення рівня життя населення: зниження диференціації доходів населення, зниження безробіття та ін.

Як соціально-економічна система територіальна громада може мати наступні стани: функціонування, розвиток, стійкий розвиток.

Функціонування – це підтримка життєдіяльності, збереження функцій, що визначають цілісність системи, якісну визначеність, сутнісні характеристики.

Розвиток територіальної громади можна розглядати як процес, в якому збільшуються його можливості.

Стійкий розвиток – це динамічний процес, в якому соціально-економічні параметри територіальної громади поліпшуються при будь-якому обуренні зовнішнього і внутрішнього середовищ.

Територіальна громада як соціально-економічна система під впливом чинників зовнішнього середовища може відштовхуватися від існуючого положення, пов'язаного з досягненням мети свого стійкого розвитку. При позитивному впливі чинників зовнішнього середовища система може носити характер економічного зростання, завдяки якому вона може перейти в якісно новий стан, що потребує додаткової витрати ресурсів. При негативному впливі зовнішнього середовища відбувається падіння, що примушує систему мобілізувати внутрішні ресурси на її повернення в запланований режим роботи. Сприятливий або несприятливий вплив зовнішнього середовища потребує від територіальної громади для функціонування і розвитку додаткової витрати ресурсів, тобто використання його потенціалу досягнення фінансової стійкості.

Список використаних джерел:

- 1 Бурляй О. Л. Системний підхід до оцінки економічної стійкості аграрних підприємств / О. Л. Бурляй, Д. В. Дерев'яно // Збірник наукових праць Уманського держ. аграрного ун-ту. – Випуск 71, Ч. 2 – Економіка. – Режим доступу: <http://udau.edu.ua/library>
- 2 Зайцев О. Н. Оценка экономической устойчивости промышленных предприятий (на примере промышленности строительных материалов) / О. Н. Зайцев // Автореф. дис. – Хабаровск, 2007. – 23 с.
- 3 Дерев'яно Д. В. Економічна стійкість підприємств: інтегральні підходи до оцінювання / Д. В. Дерев'яно // Збірник наукових праць Уманського держ. аграрного ун-ту. – Випуск 72, Ч. 2. – Економіка. – Режим доступу: <http://udau.edu.ua/library>
- 4 Анохін С. Н. Методика моделирования экономической устойчивости промышленных предприятий в современных условиях / С. Н. Анохін. – Саратов: Сарат. гос. техн. ун-т, 2000. – 40 с.
- 5 Брянцева И. В. Рейтинговая оценка экономической устойчивости строительного предприятия / И. В. Брянцева // Экономика строительства. – 2002. – № 11. – С. 20-27.
- 6 Василенко В. О. Антикризове управління підприємством: Навч. посібник / В. О. Василенко. – К: ЦУЛ, 2003. – С. 103-125.